

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Tomáše Herce a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **V. T. B.**, zastoupený Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 2. 2024, č. j. OAM-21389-41/ZR-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 4. 2025, č. j. 35 A 8/2024-74,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 4. 2025, č. j. 35 A 8/2024-74, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 2. 2024, č. j. OAM-21389-41/ZR-2022, **se ruší a věc se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** nahradit žalobci náklady řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši **36 075,50 Kč** k rukám jeho zástupce Mgr. Petra Václavka, advokáta se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Věc se týká zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), z důvodu, že cizinec byl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce přesahující 3 roky. Jde o to, zda a za jakých podmínek je při tomto rozhodnutí nutné zohlednit jednak následky, které bude mít zánik trvalého pobytu

do soukromého a rodinného života dotčeného cizince [zda nejde o nepřiměřený zásah, kterým by byl porušen čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“)], jednak nejlepší zájem dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“), který je občanem Vietnamské socialistické republiky, byl s platností od 9. 8. 2016 držitelem povolení k trvalému pobytu na území České republiky. V období nejméně od listopadu 2017 do února 2018 se jako člen organizované skupiny podílel na výrobě a distribuci velkého množství metamfetaminu. Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 19. 6. 2019, sp. zn. 2 T 10/2019, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 11. 2019, sp. zn. 15 To 72/2019, byl stěžovatel uznán vinným zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 9 let, jakož i k trestu vyhoštění na dobu 5 let. Nejvyšší soud k dovolání stěžovatele usnesením ze dne 18. 2. 2021, sp. zn. 11 Tdo 633/2020, zrušil stěžovateli trest vyhoštění. Okresní soud v Sokolově rozhodl usnesením ze dne 11. 10. 2022, sp. zn. 35 PP 111/2022, o podmíněném propuštění stěžovatele z výkonu trestu. Současně nad ním vyslovil dohled a stanovil mu zkušební dobu 5 let.

[3] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců zrušil platnost povolení k trvalému pobytu stěžovatele a podle § 77 odst. 3 tohoto zákona mu stanovil lhůtu k vycestování z území 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Učinil tak s odkazem na jeho pravomocné odsouzení. Ve svém posouzení se nicméně zabýval také přiměřeností zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatele. Stěžovatel vnesl otázku tohoto zásahu do řízení v návaznosti na seznámení se s podklady rozhodnutí a za účelem jejího posouzení navrhl provést důkazy. Žalovaný jeho návrhům s výjimkou výsledku manželky vyhověl, namítaný zásah ale nepovažoval za nepřiměřený s ohledem na závažnost protiprávního jednání stěžovatele. Délka uloženého trestu třikrát převýšila délku trestu, která je zákonnou podmínkou pro zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu. Osobní situace stěžovatele navíc nijak nevybočuje z běžné situace jiných lidí. Manželka stěžovatele byla již v minulosti nucena sama pečovat o rodinnou domácnost z důvodu jeho odsouzení. Ani s odstupem času se společenská škodlivost jednání stěžovatele nesnížila natolik, že by činila zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu nepřiměřeným.

[4] Žalovaný se zabýval i nejlepším zájmem nezletilých dětí stěžovatele, které byly v době jeho rozhodování ve věku 11 a 4 let. Neshledal žádné výjimečné a mimořádné okolnosti, které by výsledek řízení převážily ve prospěch stěžovatele a jeho dětí. Je sice v nejlepším zájmu dítěte, aby vyrůstalo v harmonické rodině s oběma rodiči, byl to ale především samotný stěžovatel, kdo tyto zájmy poškodil svou trestnou činností. Zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu nelze stavět na roveň vyhoštění, neboť není spojeno se zákazem pobytu, a pouze odebírá nejvyšší bytové oprávnění. Není v souladu s veřejným zájmem, aby cizinec pravomocně odsouzený za drogový zločin disponoval povolením k trvalému pobytu. Veřejný zájem na zrušení povolení k trvalému pobytu je v tomto případě dán i ochranou veřejného zdraví.

II. Rozsudek krajského soudu

pokračování

[5] Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) napadeným rozsudkem zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel je otcem dvou nezletilých dětí, a tudíž se krajský soud nejprve zabýval tím, zda žalovaný dostal své povinnosti zohlednit jejich nejlepší zájem. Ve svém posouzení vyšel z kategorizace právních řízení podle typu dopadu na dítě, kterou v minulosti provedl Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19 (viz odst. [37] a [38] tohoto rozsudku). Jelikož účelem řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců je pouze úprava pobytových poměrů stěžovatele, a nikoli jeho rodinných příslušníků, krajský soud dospěl k závěru, že toto řízení nemohlo zasáhnout do právního postavení dětí stěžovatele, ani na ně nemělo zprostředkovaný právní dopad. Věc podřadil do čtvrté kategorie, u které je dopad na dítě pouze faktický.

[6] Má-li být nejlepší zájem dítěte náležitě zhodnocen a vyvažován, je třeba jej nejprve řádně vymezit. S tím však podle krajského soudu souvisí procesní otázky, jak přesně se to má stát, co má být výsledkem takového vymezení a kdo za vymezení nejlepšího zájmu dítěte procesně odpovídá. V řízení zahájeném z moci úřední je především na správním orgánu, aby zjistil všechny rozhodné skutečnosti nezbytné pro jeho rozhodnutí. Přesto správní orgán za zjištění skutkového stavu neodpovídá zcela a nemusí vyšetřovat veškeré otázky. Je na cizinci, aby konkrétně tvrdil podrobnosti soukromého a rodinného života, což od něj výslovně vyžaduje § 174a odst. 1 věta druhá zákona o pobytu cizinců. Tato zákonná úprava upřesňuje obecnou procesní povinnost správního orgánu, kterou stanoví § 3 správního řádu. Správní orgán má postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.

[7] Obdobně i z judikatury správních soudů vyplývá, že při rozhodování o pobytovém oprávnění leží právě na cizinci břemeno tvrzení a primárně i břemeno důkazní, jde-li o skutečnosti týkající se jeho soukromého a rodinného života. Pakliže je neuvede, správní orgány nemají povinnost je samy zjišťovat a pátrat po nich (srov. rozsudky NSS ze dne 17. 8. 2020, č. j. 1 Azs 260/2020-27, odst. [29] až [32], a ze dne 26. 5. 2022, č. j. 1 Azs 320/2021-68, odst. [28] a [29], a usnesení NSS ze dne 21. 11. 2024, č. j. 8 Azs 213/2024-54, odst. [10]). Tento přístup zdůrazňující odpovědnost cizince odpovídá i judikatuře Evropského soudu pro lidská práva i Soudního dvora Evropské unie. Úmluva ani právo Evropské unie obecně nevyžadují specifické procesní postavení dotčených osob, ani specifické procesní postupy orgánů státu. Podstatná je možnost účinného uplatňování práv jednotlivce včetně práva vyjádřit se k rozhodným otázkám, která je zachována, je-li cizinec povinen označit rozhodné okolnosti svého rodinného života. Je to také především rodič, kdo odpovídá za posouzení a prosazení nejlepšího zájmu svých dětí.

[8] Krajský soud nepřehlédl závěry Nejvyššího správního soudu vyslovené v některých jeho rozhodnutích, že je-li ve hře zájem nezletilého dítěte, musí být aktivita správních orgánů při zjišťování skutkových okolností, tj. rodinných poměrů cizince daleko větší (např. rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2020, č. j. 4 Azs 171/2019-25, odst. [20]; z nedávné doby např. usnesení NSS ze dne 19. 3. 2025, č. j. 9 Azs 229/2024-21, odst. [14]). Tato rozhodnutí ovšem neobsahují konkrétní odůvodnění takového závěru či vypořádání s požadavky

§ 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců a zcela převažující rozhodovací praxí ve vztahu k obecnému rozložení povinnosti tvrzení při posouzení přiměřenosti v pobytových věcech cizinců. Často jde navíc o judikaturu týkající se rodičů s dětmi, a nikoli o nějaké obecné závěry jen pro dospělé cizince (např. rozsudky NSS č. j. 1 Azs 260/2020-27, odst. [29] až [32], a ze dne 24. 5. 2022, č. j. 3 Azs 246/2020-39, odst. [28] až [30]). Není zřejmé, co se rozumí „daleko větší aktivitou“, a to ani z hlediska odpovědnosti za zjištění skutkového stavu. Podrobnější úvahy v tomto smyslu neobsahuje ani „zdrojový“ rozsudek této judikaturní linie, který řeší toliko význam nejlepšího zájmu dítěte pro posouzení věci samé v případech, v nichž již byla učiněna skutková zjištění (rozsudek NSS ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019-40). Z úvah o tom, jak hodnotit skutkový stav, nutně neplyne, jak skutkový stav před tím zjistit. Krajský soud nesdílí náhled, že by tato judikaturní linie, která zvyšuje odpovědnost správního orgánu za zjištění skutkového stavu ve vztahu k rodinnému a soukromému životu nezletilých dětí, fakticky představovala převažující, ustálený či snad dokonce ustáleně uplatňovaný právní náhled. Proti němu stojí výslovné znění § 174a odst. 1 druhé věty zákona o pobytu cizinců, převažující judikatura i absence věcného odůvodnění výjimky pro případy s nezletilými dětmi.

[9] Cizinec má tedy zákonem výslovně stanovenou povinnost uvádět veškeré relevantní informace potřebné k posouzení přiměřenosti vydaného rozhodnutí, včetně těch, které se týkají jeho rodinného života. Tyto informace stěžovatel uvedl, byť v obecné rovině, a žalovaný jeho tvrzení bez dalšího přijal a vyšel z nich. Není zřejmé, jaké skutečnosti měly být v řízení zjištěny nedostatečně. Při jednání stěžovatel pouze sdělil, že měl být zjištěn vztah dětí k otci a intenzita vztahu. Dokazování se nemá provádět za tím účelem, aby účastník řízení teprve při něm konkretizoval svá tvrzení a procesní přednesy. Již důkazní návrh má označovat skutečnosti, které mají být prokázány. Nejlepší zájem obou dětí stěžovatele byl zjištěn dostatečně, a to tak, že je v jejich zájmu vyrůstat s oběma rodiči, tj. s otcem v úplné rodině. Žalovaný při svém rozhodování vyšel z vymezení nejlepšího zájmu dětí, které odpovídá judikatuře i vlastním tvrzením stěžovatele.

[10] Na podkladu takto zjištěného skutkového stavu žalovaný správně posoudil přiměřenost zásahu do soukromého a rodinného života, zohlednil závažnost protiprávního jednání stěžovatele, význam porušeného chráněného zájmu, rodinnou situaci stěžovatele, jeho vazby na Českou republiku i na zemi původu a poukázal na to, že je na rodině stěžovatele, zda se rozdělí. Rozhodnutí žalovaného odpovídá na všechny otázky stěžovatele uplatněné v žalobě, proto na něj krajský soud odkázal. Nepřiměřenost dopadů rozhodnutí nelze dovozovat pouze z délky jeho pobytu v České republice a tvrzených rodinných vazeb. Závažnost a rozsah úmyslné trestné činnosti představují důvod, pro nějž převáží zájem na ochraně společnosti nad zájmem žalobce na ochraně soukromého a rodinného života. Byl to právě stěžovatel, kdo svým závažným protiprávním jednáním vystavil své blízké nepříznivým důsledkům. V řízení nevyšly najevo natolik závažné okolnosti soukromého a rodinného života stěžovatele a jeho rodiny, v jejichž důsledku by nebylo možné platnost povolení k trvalému pobytu stěžovatele zrušit. Manželka ani děti na něm nejsou závislé ekonomicky ani péčí. Jejich soužití se stěžovatelem navíc není rozhodnutím žalovaného znemožněno, jelikož mu nebyl zakázán pobyt. Za dětmi může přicestovat např. na základě krátkodobého víza.

pokračování

[11] Námitka, že rodinní příslušníci nebyli účastníky správního řízení, nemířila k ochraně jeho veřejných subjektivních práv, nýbrž procesních práv jiných osob. Stěžovatel by ji mohl uplatnit, pokud by tvrdil vliv tohoto pochybení na zjištění skutkového stavu, tak tomu ale v posuzované věci nebylo. Pro zjištění skutkového stavu však bylo určující, zda a jak navrhl stěžovatel provést dokazování, a nikoli zda jeho rodinní příslušníci měli také postavení účastníků řízení.

III. Kasační stížnost žalobce

[12] Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Napadený rozsudek navrhl zrušit spolu s rozhodnutím žalovaného, kterému měla být věc vrácena k dalšímu řízení. Napadenému rozsudku vytýká, že žalovaný i krajský soud nesprávně posoudili přiměřenost zásahu do základního práva stěžovatele a jeho rodinných příslušníků na respektování jejich soukromého a rodinného života zaručeného v čl. 8 Úmluvy. Dostatečnou pozornost nevěnovali ani nejlepšímu zájmu nezletilých dětí stěžovatele. Závěry krajského soudu i žalovaného jsou podle stěžovatele nedostatečně zdůvodněné a napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[13] Bylo povinností žalovaného, aby v souladu s § 3 ve spojení s § 50 odst. 3 správního řádu a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte zjistil podstatné okolnosti pro posouzení nejlepšího zájmu dítěte, tento zájem vymezil a následně posoudil, zda nepřevažuje nad jinými v řízení působícími faktory. Přítomnost nezletilého je v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu důvodem ke zvýšené procesní aktivitě správního orgánu, který je povinen ve vztahu k dítěti dostatečně zjistit skutkový stav, a to i v případě, kdy tvrzení rodiče ohledně zájmu dítěte zůstávají pouze v obecné rovině (rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2022, č. j. 5 Azs 33/2022-39, odst. [35] a [36]). Žalovaný měl především provést výslech manželky stěžovatele a jejich (v době podání kasační stížnosti již 13letého) nezletilého syna, který je schopen formulovat vlastní názory a stanoviska v míře přiměřené jeho věku. Místo toho pouze konstatoval, že k dětem nemá žádné informace s výjimkou zprávy o jednotlivém incidentu, kdy byla dcera stěžovatele ponechána sama doma, a zprávy školského zařízení navštěvovaného dcerou stěžovatele, podle které je spolupráce s rodiči vyhovující. Zprávu orgánu sociálně-právní ochrany dětí, kterou si žalovaný vyžádal, považuje stěžovatel za nedostatečnou. V řízení nebyla zjištěna konkrétní situace nezletilých dětí stěžovatele ani nebyl zjišťován jejich názor. Děti stěžovatele nebyly ani ustanoveny účastníky řízení, ačkoli na ně dopadá § 27 odst. 2 správního řádu z důvodu jejich jednoznačného dotčení na právech. Posouzení nejlepšího zájmu dítěte není založeno na úplně a nepochybně zjištěném skutkovém stavu, a napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

[14] Žalovaný i krajský soud provedli toliko obecné posouzení přiměřenosti zásahu do základního práva stěžovatele na respektování jeho soukromého a rodinného života zaručeného v čl. 8 Úmluvy, bez zohlednění konkrétních okolností rodinného života stěžovatele. V tomto ohledu nijak nezmnínili následky svých rozhodnutí. Místo toho vyzdvihovali význam vlastního zavinění stěžovatele, což je argument, který by při jeho paušálním užití smysl dalšího posuzování proporcionality předem vyloučil. Rozhodnutí o zrušení platnosti povolení k pobytu cizince odsouzeného pro trestný čin ale nemusí být přiměřené vždy.

[15] Stěžovatel žije na území České republiky již od roku 2006 a vytvořil si zde silné rodinné i majetkové vazby. Pobývají zde i jeho manželka a nezletilé děti, s nimiž stěžovatel sdílí společnou domácnost, a všichni mají povolení k trvalému pobytu. Manželka stěžovatele vlastní nemovitost, která je základním materiálním zázemím stěžovatele. Starší syn již několik let navštěvuje základní školu, studuje v českém jazyce a má ve škole české přátele. Z Vietnamu stěžovatel vycestoval v pouhých 22 letech a on ani jeho děti tam žádné adekvátní materiální zázemí nemají. Jen stěží lze po nezletilých dětech požadovat, aby za této situace za otcem vycestovaly. Žalovaný ani krajský soud nezjišťovali vztah nezletilých dětí k zemi původu stěžovatele, ani se nezabývali jejich stanoviskem k případnému vycestování jejich otce.

[16] Neobstojí argumentace, že rozhodnutí žalovaného nemá za následek nucené vycestování stěžovatele a že je na něm, jakým způsobem si upraví svůj pobyt na území České republiky či v jiné zemi. Stěžovateli již povinnost vycestovat z území uložena byla. Možnost udržovat kontakt s rodinou prostřednictvím krátkodobých víz je prakticky a finančně neúnosná. Související výdaje by při častějším cestování činily statisíce ročně. Případná podpora rodiny ze země původu by byla také ve zcela jiných (menších) částkách, a to i s ohledem na nižší mzdy ve Vietnamu a nutnost zajistit si tam vlastní živobytí. Stěžovatel si neumí představit, že by v zemi původu dokázal obstarávat prostředky pro svou rodinu a současně za ní pravidelně cestoval. Nadto je možnost takovýchto návštěv na základě krátkodobých víz prakticky vyloučena. Právní zástupce stěžovatele se ve své dlouholeté praxi nesetkal s jediným případem, kdy by trestně odsouzenému cizinci bylo krátkodobé vízum uděleno. Na jeho udělení není právní nárok a soudní přezkum je vyloučen.

[17] Rozhodnutí žalovaného má za následek, že stěžovatel ztrácí nejen povolení k trvalému pobytu, ale i související postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropské unii. Proto je třeba při výkladu pojmu opakované závažné narušení veřejného pořádku přihlížet k tomu, jaké podmínky pro zrušení statusu dlouhodobě pobývajícího rezidenta stanoví směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. 11. 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (dále jen „směrnice 2003/109/ES“). Zvažovány musí být na jedné straně závažnost nebo povaha trestného činu, kterého se dopustil stěžovatel, a nebezpečí, které představuje pro veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost, na straně druhé zase délka jeho pobytu v hostitelském členském státě, jakož i jeho případné vazby s tímto členským státem. Právě nebezpečí, které představuje stěžovatel pro veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost do budoucna, žalovaný ani krajský soud neposuzovali a nezabývali se aktuálním chováním stěžovatele, zejména tedy jím soustavně tvrzenou proběhlou nápravou.

[18] Stěžovatel dostatečně specifikoval, v čem spatřuje nepřiměřenost zásahu do práva na respektování jeho soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy a co vše by mělo být navrhovanými výsledky prokázáno. Byly to skutečnosti relevantní pro vymezení intenzity újmy, která hrozí stěžovateli a jeho rodinným příslušníkům na jejich právech, jakož i pro vymezení protichůdného veřejného zájmu na vycestování stěžovatele. Výsledky stěžovatele a rodinných příslušníků byly způsobitelné veškeré výše popsané skutečnosti vyvrátit či potvrdit a postavit tak intenzitu rodinných společenských, ekonomických

pokračování

a kulturních vazeb stěžovatele k území a státním občanům České republiky najisto. Účastnický výslech je pravidelným důkazním prostředkem sloužícím k odstranění pochybností správního orgánu (rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2019, č. j. 1 Azs 181/2018-29, bod 20).

[19] Spáchanou trestnou činností stěžovatel nebagatelizuje, uvědomuje si její závažnost a do dnešního dne jí hluboce lituje. V době podání kasační stížnosti od ní ale již uplynulo více než 7 let, stěžovatel byl podmíněně propuštěn a plní podmínky tohoto propuštění. V České republice má rodinu, které se aktivně věnuje a s níž ho pojí prokázané a silné vazby. Doba strávená ve výkonu trestu odnětí svobody měla na něj významný výchovný účinek. Stěžovatel plní podmínky propuštění a jeho chování je vzorné. Žalovaný ani krajský soud tyto okolnosti nezohlednili a nehodnotili. To vše za situace, kdy jsou pro učinění závěru o závažnosti narušení veřejného pořádku podstatné. Závěrem stěžovatel poukázal na rozsudek krajského soudu ze dne 10. 2. 2021, č. j. 77 A 163/2020-67, v němž byla řešena obdobná situace jako v případě stěžovatele, a žaloba byla shledána důvodnou.

IV. Vyjádření žalovaného

[20] Žalovaný považuje podanou kasační stížnost za nedůvodnou a navrhuje ji odmítnout jako nepřijatelnou, případně zamítnout. Odlišný názor stěžovatele na přiměřenost dopadů rozhodnutí žalovaného do jeho života směřuje proti věcnému posouzení, nemůže ale odůvodnit nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Spáchaná trestná činnost stěžovatele byla natolik závažná, že uložený trest odnětí svobody třikrát převyšuje zákonnou hranici upravenou v § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců. Rozhodnutí žalovaného vysvětluje, z jakého důvodu bylo v drogové trestné činnosti stěžovatele spatřováno závažné ohrožení veřejného pořádku ve smyslu čl. 9 odst. 3 směrnice 2003/109/ES a zrušení jeho pobytového oprávnění je v souladu s veřejným zájmem. Při zohlednění závažnosti trestného činu, délky pobytu stěžovatele a jeho celkové rodinné situace je nepochybné, že napadené rozhodnutí představuje zásah do soukromého a rodinného života stěžovatele. Přesto nejde nezbytně o zásah nepřiměřený.

[21] Nepřiměřenost dopadů rozhodnutí do soukromého a rodinného života posuzuje žalovaný v souladu s ustálenou judikaturou pouze v rozsahu čl. 8 Úmluvy, jestliže cizinec jako účastník řízení uplatní konkrétní námitku a jím tvrzená nepřiměřenost není již na první pohled nemyslitelná či zdánlivá. Žalobce musí uvést konkrétní skutečnosti, které vybočují z běžného obecného rámce, a náležitě je doložit. Žalovaný provedl účastnický výslech stěžovatele a vyžádal si zprávu orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Z navržených důkazů neprovedl jen výsledky manželky stěžovatele a jeho syna, které shledal nadbytečnými. Žalovaný nezpochybňuje silné vazby stěžovatele na jeho rodinu, není mu však zřejmé, jaké další skutečnosti by těmito výsledky měly být prokázány. Rodinné vazby stěžovatele, jakkoli jsou silné a reálné, nejsou dostatečnou protivahou k trestné činnosti směřující proti veřejnému zájmu České republiky (rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2016, č. j. 2 Azs 147/2016-30).

[22] Byl to především stěžovatel, kdo svou drogovou trestnou činností zasáhl do nejlepšího zájmu svých dětí. Zrušení povolení k trvalému pobytu, nemožnost pravidelného osobního styku a společného soužití v České republice je přiměřeným důsledkem jeho

trestné činnosti. Zrušením povolení k trvalému pobytu nejsou stěžovateli odeprána rodičovská práva, ani případná možnost přispívat na výživu dětí. Rodinná a osobní situace stěžovatele nijak nevybočuje ze situace běžné populace, jeho manželka má vlastní příjem, je majitelkou nemovitosti, kde celá rodina bydlí, a po dobu omezení osobní svobody stěžovatele již o děti sama pečovala. Stěžovatel strávil ve Vietnamu prvních 22 let svého života, zná místní jazyk a kulturní návyky, stále tam žijí i jeho rodiče a sourozenci, a stěžovatel navštívil tuto zemi těsně před svým nástupem do vazby. S příslušníky své komunity navíc páchal i organizovanou trestnou činnost. Jeho vazby k rodné zemi nejsou nenávratně zprůtrhány. Bude záležet na rozhodnutí rodiny, zda bude jako celek následovat stěžovatele do země jeho původu, nebo zda část rodiny zůstane v České republice bez něj.

[23] K případnému účastenství rodinných příslušníků ve správním řízení žalovaný odkázal na § 168 odst. 6 zákona o pobytu cizinců, podle něhož je účastníkem řízení vedeného z moci úřední pouze ten, komu se odnímá právo nebo se stanoví povinnost. Na svých právech je i ve smyslu § 27 odst. 2 správního řádu přímo dotčen pouze stěžovatel, zatímco jeho rodinní příslušníci jen nepřímě. Stěžovatel v průběhu správního řízení nepožádal, aby se jeho děti staly účastníky řízení.

V. Procesní předpoklady řízení o kasační stížnosti

[24] Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost je přípustná, byla podána osobou k tomu oprávněnou, včas a z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem.

[25] Pro posouzení procesních předpokladů, za nichž lze kasační stížnost věcně projednat, má význam, že stěžovatel podal žalobu proti rozhodnutí ve věci zrušení doby platnosti oprávnění k pobytu. O takovéto žalobě je podle § 31 odst. 2 s. ř. s. oprávněn rozhodovat specializovaný samosoudce. Kasační stížnost ve věci, ve které v řízení před krajským soudem rozhodoval samosoudce a která „svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele“, je podle § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

[26] Podle ustálené judikatury je dán podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele ve smyslu § 104a s. ř. s. pouze za situace, že (1) kasační stížnost se týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu, (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně, (3) kasační stížnost vyžaduje učinit odklon od ustálené judikatury, nebo (4) bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Tato v minulosti vymezená kritéria se uplatní i za platné zákonné úpravy, která rozšířila okruh případů, kdy Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (např. usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, odst. [11]).

[27] Kasační stížnost je přijatelná.

[28] Napadený rozsudek zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí o zrušení platnosti jeho povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců,

pokračování

ačkoli v něm učiněný závěr o přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života vycházel z neúplně zjištěného skutkového stavu. Za této situace ovšem nebylo možné řádně zhodnotit nejlepší zájem nezletilých dětí stěžovatele. Jde o zásadní pochybení, které se promítlo do výsledku soudního řízení. Krajský soud se výslovně odchýlil od právního názoru vysloveného v některých rozsudcích Nejvyššího správního soudu, podle něhož měl žalovaný i při nedostatku konkrétních tvrzení cizince ve smyslu § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců aktivně zjišťovat nejlepší zájem dítěte. V napadeném rozsudku krajský soud nicméně vysvětlil, z jakých důvodů považuje tuto judikaturní linii za nesprávnou a nedostatečně odůvodněnou.

VI. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[29] Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudek krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů, jakož i z hlediska možných vad, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[30] Kasační stížnost je důvodná.

VI.a Povinnost zjistit a zohlednit nejlepší zájem dítěte při rozhodování o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců

[31] Podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců „[m]inisterstvo zruší platnost povolení k trvalému pobytu, jestliže byl cizinec pravomocně odsouzen soudem České republiky za spáchání úmyslného trestného činu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce přesahující 3 roky anebo byl cizinec opakovaně pravomocně odsouzen soudem České republiky za spáchání úmyslného trestného činu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody“. V rozhodnutí o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu zároveň podle § 77 odst. 3 zákona o pobytu cizinců „stanoví lhůtu k vycestování z území; cizinec je povinen ve stanovené lhůtě z území vycestovat“. Tato ustanovení vyjadřují veřejný zájem na tom, aby v nich uvedení cizinci nepobývali na území České republiky na základě nejvyššího pobytového oprávnění, neboť s ohledem na závažnou trestnou činnost, které se dopustili, představují nebezpečí pro veřejný pořádek či jiné trestním zákoníkem chráněné zájmy. Tento veřejný zájem má při rozhodování o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu zpravidla přednost (srov. rozsudky NSS ze dne 18. 12. 2008, č. j. 7 As 21/2008-101, nebo ze dne 24. 9. 2015, č. j. 6 Azs 163/2015-47, odst. [21]).

[32] Přesto nelze vyloučit, že konkrétní okolnosti mohou v jednotlivých případech odůvodňovat závěr o nepřiměřenosti zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu, jde-li o s ním spojený zásah do základního práva cizince na respektování jeho soukromého a rodinného života. Povinnost posuzovat tuto přiměřenost vyplývá z čl. 8 Úmluvy, který toto základní právo zaručuje (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 9. 2018, č. j. 10 Azs 127/2018-30, odst. [11]). Na zákonné úrovni je tato povinnost výslovně vyjádřena v § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, který byl do něj vložen s účinností od 15. 8. 2017 novelou provedenou zákonem č. 222/2017 Sb. Podle tohoto ustanovení správní orgán při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí podle zákona o pobytu cizinců „zohlední zejména závažnost nebo druh protiprávního jednání cizince, délku pobytu cizince na území, jeho věk, zdravotní stav, povahu a pevnost rodinných vztahů, ekonomické poměry,

společenské a kulturní vazby navázané na území a intenzitu vazeb ke státu, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ke státu jeho posledního trvalého bydliště. Účastník řízení je povinen v rámci řízení poskytnout ministerstvu veškeré relevantní informace potřebné k posouzení přiměřenosti vydaného rozhodnutí“.

[33] Zákonné vyjádření povinnosti posoudit přiměřenost dopadů rozhodnutí přineslo i její omezení. Podle § 174a odst. 3 zákona o pobytu cizinců totiž „[p]řiměřenost dopadů rozhodnutí podle tohoto zákona správní orgán posuzuje pouze v případech, kdy to tento zákon výslovně stanoví“. Jinak řečeno, v ostatních případech zákon tuto povinnost nepředpokládá. Nejvyšší správní soud přesto konstatoval, že uvedené omezení nemůže vyloučit poskytnutí soudní ochrany právu cizince na respektování jeho soukromého a rodinného života zaručeného v čl. 8 Úmluvy. Takovéto vyloučení by bylo v rozporu s čl. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 12. 2018, č. j. 8 Azs 290/2018-27, č. 3852/2019 Sb. NSS, odst. [13]).

[34] Z tohoto důvodu nelze § 174a odst. 3 zákona o pobytu cizinců použít v tom smyslu, že by zcela vylučoval posouzení přiměřenosti uvedených dopadů rozhodnutí, u nichž zákon takovouto povinnost výslovně nestanoví (srov. rozsudek NSS č. j. 5 Azs 383/2019-40, odst. [37]). I v těchto případech může dotčený cizinec ve správním řízení tvrdit nepřiměřenost dopadů rozhodnutí do svého soukromého a rodinného života. Nejde-li o tvrzení, která lze na první pohled označit za nemyslitelná či zdánlivá, žalovaný je povinen takovéto posouzení provést. Je na cizinci, aby v souladu s § 174a odst. 1 větou první zákona o pobytu cizinců sdělil konkrétní důvody, pro které považuje dopady rozhodnutí za nepřiměřené, má-li se správní orgán zabývat přiměřeností dopadů rozhodnutí pouze v reakci na uplatněnou námitku (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2020, č. j. 10 Azs 256/2019-39, č. 3990/2020 Sb. NSS, odst. [19], nebo ze dne 18. 5. 2020, č. j. 5 Azs 28/2020-38, odst. [31] a [32]).

[35] Jinak je tomu ale v případech, kdy je ve hře nejlepší zájem dítěte. Platí, že „zájem a blaho dětí, zejména s ohledem na obtíže, kterým by čelily v domovské zemi“ jsou jednou z rozhodných okolností pro posouzení přiměřenosti zásahu do základního práva na soukromý a rodinný život zaručeného v čl. 8 Úmluvy (srov. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 10. 2006, *Üner proti Nizozemsku*, stížnost č. 46410/99, body 54 až 60; rovněž rozsudek NSS č. j. 5 Azs 383/2019-40, odst. [40]). V takovém případě se uplatní čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, který stanoví, že „[z]ájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy správními nebo zákonodárnými orgány“. Jsou-li ve správním řízení zjištěny okolnosti věci, z nichž vyplývá, že může být dotčen nejlepší zájem dítěte, pak je povinností příslušného správního orgánu tento zájem zjistit a při rozhodování zohlednit.

[36] Nejvyšší správní soud připomíná, že podle judikatury Ústavního soudu (nález sp. zn. IV. ÚS 950/19) lze rozlišovat čtyři kategorie právních řízení podle typu dopadu na dítě:

pokračování

- první kategorie: řízení, jejichž účelem je upravit přímo práva či povinnosti dítěte, které mu náleží jakožto dítěti (např. řízení o péči o dítě a o styku s ním);
- druhá kategorie: řízení, jejichž účelem je upravit práva a povinnosti dítěte, která se však bezprostředně nedotýkají jeho statusu dítěte (např. řízení o soukromoprávních závazcích, trestní řízení proti mladistvému pachateli);
- třetí kategorie: řízení, jejichž účelem není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte (přímo rozhodovat o jeho právech a povinnostech), mají však na dítě zprostředkovaný právní dopad, neboť jejich výsledek je nutně a nepominutelně spojen s navazující změnou právního postavení dítěte (např. řízení o vyhoštění jeho pečující osoby, na něž navazuje buď řízení o změně péče o dítě, nebo vycestování dítěte za pečující osobou a změna jeho trvalého pobytu);
- čtvrtá kategorie: řízení, jejichž účelem není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte ani na ně nemají zprostředkovaný právní dopad, ale dopadají na ně pouze fakticky (např. řízení o výpovědi z pracovního poměru rodiče pečujícího o dítě, v jehož důsledku se právní postavení dítěte nemění, ale fakticky se může měnit např. ekonomický status jeho rodiny).

[37] K jednotlivým kategoriím je třeba dodat, že „[u] první kategorie řízení je nejlepší zájem dítěte prakticky vždy rozhodujícím kritériem, které musí rozhodovací orgán vzít v úvahu. U druhé kategorie a třetí kategorie je nejlepší zájem dítěte zcela zásadním kritériem, nicméně ten může být převážen konkurujícím zájmem, typicky oprávněným zájmem jiného jednotlivce požívajícího rovněž ochrany základních lidských práv a svobod (např. v občanskoprávním sporu mezi dítětem a třetí osobou), ale i dostatečně významným zájmem veřejným (např. na uložení trestního opatření mladistvému pachateli, který spáchal mimořádně závažné provinění). U třetí kategorie se přitom otevírá širší prostor pro převážení jiným konkurujícím zájmem než u druhé kategorie, neboť se zde nestřetává jen zájem dítěte na jedné straně a jiný zájem na straně druhé, ale zájem dítěte je jen jedním, byť nepochybně významným, z vícera zájmů různých dalších subjektů, mezi kterými je třeba vyvažovat a které mohou být stejně významné či dokonce významnější. U čtvrté kategorie není zásadně povinností rozhodujícího orgánu přiblížit k nejlepšímu zájmu dítěte, s výjimkou případů, kdy pozitivní právní úprava výslovně s ochranou zájmů dítěte počítá“ (nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 950/19, body 52 a 53).

[38] Nejvyšší správní soud v minulosti shledal, že řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců lze standardně zařadit do třetí kategorie řízení (srov. rozsudek NSS č. j. 5 Azs 33/2022-39, odst. [31]). Rozhodnutí o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu a uložení povinnosti cizinci vycestovat z území České republiky může mít za následek, že nezletilé děti cizince nebudou moci v dosavadním rozsahu nebo vůbec realizovat své právo na rodičovskou výchovu a péči, které jim zaručuje čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Může se to týkat různých součástí tohoto práva, včetně práva dítěte stýkat se s rodičem (srov. § 887 a § 888 občanského zákoníku). Toto rozhodnutí zpravidla má na dítě zprostředkovaný právní dopad, a tudíž se dotýká jeho práv. V závislosti na konkrétních okolnostech však může obstát i zařazení tohoto řízení do čtvrté kategorie řízení. Tak tomu bude například v případě, kdy cizinec již v minulosti rodinu na delší dobu z vlastní vůle opustil a rodina značné odloučení přestala, pročez se jí zrušení platnosti

povolení k trvalému pobytu nijak nedotkne (rozsudek NSS ze dne 27.7.2023, č. j. 4 Azs 18/2022-65, odst. [48]; srov. též usnesení NSS č. j. 9 Azs 229/2024-21, odst. [15]).

[39] Řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců je řízením zahajovaným z moci úřední, v němž má být cizinci uložena povinnost (rozsudek NSS č. j. 5 Azs 33/2022-39, odst. [34]). Zrušení platnosti tohoto povolení znamená, že správní orgán rozhodne podle § 77 odst. 3 zákona o pobytu cizinců také o povinnosti cizince vycestovat z území České republiky. Podle § 50 odst. 3 správního řádu je tak správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, o jehož povolení k trvalému pobytu jde. Právě ve spojení s tímto ustanovením musí být vykládána povinnost správního orgánu podle § 3 správního řádu zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad úkonu správního orgánu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.

[40] Jde-li o řízení, které s ohledem na konkrétní okolnosti patří do čtvrté kategorie řízení, a tedy se dotýká výlučně práv cizince, pak je povinnost správního orgánu zabývat se přiměřeností dopadů rozhodnutí podle § 174a odst. 3 zákona o pobytu cizinců omezena tím, že stěžovatel musí zásah do základního práva na respektování jeho soukromého a rodinného života zaručeného v čl. 8 Úmluvy výslovně namítat. Za tímto účelem musí podle § 174a odst. 1 věta druhá zákona o pobytu cizinců v řízení poskytnout relevantní informace. Správní orgán naopak nemá povinnost „*zjišťovat a pátrat po podrobnostech a specifikách stěžovatelova soukromí, která by důvodně převážila nad důvodem pro neudělení pobytového oprávnění*“, což platí i pro zjišťování nejlepšího zájmu dítěte (rozsudek NSS č. j. 1 Azs 260/2020-27, odst. [29] až [32]).

[41] Od této situace je třeba odlišit případy, které spadají do třetí kategorie řízení, v nichž práva nezletilého dítěte již dotčena jsou. Jsou-li dotčena práva nezletilého dítěte rozhodnutím o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu podle § 77 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců, omezení posouzení přiměřenosti dopadů rozhodnutí podle § 174a odst. 1 a 3 tohoto zákona nelze použít na zjišťování těch rozhodných skutečností pro posouzení zásahu do základního práva na respektování soukromého a rodinného života cizince zaručeného v čl. 8 Úmluvy, které se současně týkají nejlepšího zájmu dítěte. Ve vztahu k těmto skutečnostem se uplatní povinnost správního orgánu podle § 50 odst. 3 správního řádu bez ohledu na to, že jinak by povinnost poskytnout všechny relevantní informace pro posouzení přiměřenosti dopadů do soukromého a rodinného života měl podle § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců cizinec, o jehož povolení k trvalému pobytu jde. Právě v tomto smyslu je třeba rozumět požadavku na mnohem větší aktivitu správních orgánů při zjišťování skutkových okolností, tj. rodinných poměrů cizince (srov. rozsudek NSS č. j. 4 Azs 171/2019-25, odst. [20]).

[42] Má-li být zájem nezletilého dítěte jedním z kritérií při rozhodování o pobytovém statusu cizince, který je jeho rodičem, je třeba jej nejprve vymezit. To předpokládá, že bude dostatečně zjištěn skutkový stav, a to i tehdy, zůstávají-li tvrzení tohoto cizince toliko v obecné rovině (rozsudky NSS č. j. 5 Azs 33/2022-39, odst. [34] až [36], nebo ze dne 23. 10. 2023, č. j. 10 Azs 234/2023-51, odst. [15]). Základním nástrojem k dostatečnému zjištění skutkového stavu je výslech tohoto cizince a druhého rodiče nezletilých dětí.

pokračování

Vyžádat si lze i stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí a zvážit lze (s přihlédnutím k čl. 12 Úmluvy o právech dítěte) i citlivě vedený výslech nezletilých dětí (rozsudek NSS č. j. 5 Azs 33/2022-39, odst. [41]).

[43] Nejlepší zájem dítěte neznámá, že by měl být vždy rozhodující a že by nad ním v závislosti na individuálních okolnostech nemohly převážet jiné konkurující zájmy (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10 Azs 311/2023-44, odst. [17]). Samotný vyplývá z individuálních potřeb konkrétního dítěte v konkrétní rodině, které se v průběhu času mohou i zásadně měnit, a to v důsledku změn v potřebách dítěte, vztahů v rodině a jiných, jen stěží zobecnitelných okolností. Z tohoto důvodu je třeba jej vnímat „jako dynamicky se vyvíjející koncept, ve kterém mohou v průběhu času s ohledem na osobní situaci každého dítěte, jeho vývoj a konkrétní potřeby převažovat odlišná hlediska“ (rozsudek NSS ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 Azs 314/2020-52, odst. [41]).

VI.b Zjištění a zohlednění nejlepšího zájmu nezletilých dětí stěžovatele

[44] V posuzované věci se žalovaný i krajský soud zabývali nejlepším zájmem nezletilých dětí stěžovatele. Ten spatřovali v jejich zájmu vyrůstat v harmonické rodině s oběma rodiči, který v průběhu správního řízení zdůraznil také stěžovatel. Nebylo předmětem sporu, že stěžovatel má silné vazby na svou rodinu a chce s ní zůstat. Takového vymezení je však zjevně nedostatečné.

[45] Žalovaný se měl při zjišťování nejlepšího zájmu nezletilých dětí zaměřit především na možné dopady do jejich životní sféry v případě, že stěžovatel po zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu opustí území České republiky a vrátí se do Vietnamu. Měl zkoumat, jakým způsobem se změní péče o nezletilé děti, která jim doposud byla poskytována oběma rodiči, včetně jejich materiálního zabezpečení. Předmětem úvah mělo být i to, zda u nezletilých dětí vůbec přichází v úvahu varianta, že by rodina mohla žít společně ve Vietnamu, případně, zda jejich styk zůstane v nějaké formě zachován. Obě nezletilé děti se totiž narodily na území České republiky, pobývaly zde celý svůj život, mají zde rodinné zázemí a navštěvují zde základní a mateřskou školu, a případná změna místa pobytu pro ně nemusí být vůbec uskutečnitelná.

[46] Tyto dopady měly být v rozhodnutí popsány, na jejich základě měl být vymezen nejlepší zájem nezletilých dětí a teprve pak bylo možné přistoupit k poměřování, v němž jde na jedné straně o veřejný zájem na zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu a na straně druhé o základní právo stěžovatele na respektování jeho soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy. Bezpředmětné jsou naopak spekulativní úvahy o tom, že osobní styk mezi stěžovatelem a jeho rodinou může být zachován prostřednictvím návštěv na základě krátkodobých víz, jejichž uskutečnění mohou ve skutečnosti bránit právní i finanční důvody.

[47] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s krajským soudem, že řízení o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu je právním řízením, které lze zařadit do čtvrté kategorie ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 950/19. Přinejmenším tomu tak nemusí být vždy. V posuzované věci jsou nicméně dotčena práva dítěte na rodičovskou výchovu a péči zaručenou v čl. 32 odst. 4 Listiny, která by v případě odchodu stěžovatele z České

republiky do Vietnamu sice formálně nezanikla, jejich obsah by se ale mohl zcela vyprázdnit. Právě z tohoto důvodu jde v posuzované věci o právní řízení patřící do třetí kategorie. Nejlepší zájem dítěte tak představuje zásadní kritérium, byť je „jen“ jedním z vícera zájmů různých subjektů, mezi kterými je třeba vyvažovat a které mohou být stejně významné či dokonce významnější.

[48] Je zřejmé, že zjištění skutečností o soukromém a rodinném životě cizince vyžaduje jeho součinnost, jejíž neposkytnutí jde k jeho tíži. Rozhodné skutečnosti by správní orgán vzhledem k jejich povaze často nemohl zjistit jiným způsobem. To je i důvod, pro který se při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí podle § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců vyžaduje, aby relevantní informace poskytl cizinec sám. Při zjišťování nejlepšího zájmu dítěte v řízení, které patří do třetí kategorie řízení, však tato povinnost cizince neznamená, že se neuplatní povinnost správního orgánu zjistit rozhodné skutečnosti podle § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu. Je tomu tak z toho důvodu, že rozhodnutí se nedotýká jen práv cizince, ale i práv jeho nezletilých dětí.

[49] Bylo-li ve správním řízení, které patří do třetí kategorie řízení, zjištěno, že případné zrušení platnosti jeho povolení k trvalému pobytu se dotýká nejlepšího zájmu nezletilých dětí, žalovaný měl za účelem jeho vymezení provést výslech nejen stěžovatele a jeho manželky, ale i zvážit případný výslech jejich nezletilého syna, kterému bylo v době vydání rozhodnutí již téměř 12 let (od tohoto věku mu svědčí domněnka o schopnosti formulovat své názory ve smyslu § 867 odst. 2 občanského zákoníku). Stěžovatel ostatně výslech manželky ve správním řízení navrhl. Žalovaný měl provést tyto výslechy tak, aby zjistil relevantní informace týkající se dopadů nepřítomnosti stěžovatele do životní sféry nezletilých dětí. Tento výslech by nebyl nezbytný pouze v případě, že by s ohledem na provedené dokazování nemohl nic nového přinést. Tak tomu ale v posuzované věci při omezených možnostech zjištění relevantních informací z jiných zdrojů nebylo. Jiným zdrojem informací byla ještě zpráva orgánu sociálně-právní ochrany dětí ze dne 3. 1. 2024, která obsahovala stručné shrnutí týkající se bydliště rodiny stěžovatele, povolání a příjmů rodičů, měsíčních výdajů za bydlení a docházky nezletilých dětí v základní a mateřské škole. Byl v ní také popsán ojedinělý incident z října 2023, kdy nezletilá zůstala sama doma. Tyto informace ovšem, pokud jde o dopady rozhodnutí žalovaného, nemohou nahradit výslechy rodinných příslušníků stěžovatele.

[50] Krajský soud pochybil, jestliže považoval zjištění týkající se nejlepšího zájmu dítěte za postačující. Rozhodnutí o zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu vyžadovalo, aby správní orgán podle § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu zjistil všechny rozhodné skutečnosti, tedy i ty, které stěžovatel neučinil součástí svých tvrzení podle § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Stěžovatel proto v žalobě mohl namítat neúplnost skutkových zjištění i jen s obecným tvrzením, že výslech jeho manželky mohl vést ke zjištění nejlepšího zájmu jeho dětí. Takováto námitka by nebyla důvodná v případě, že by doplnění dokazování zjevně nebylo způsobilé cokoli změnit na výsledku řízení. Tak tomu ale v posuzované věci není. Posouzení přiměřenosti zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu zatím z důvodu nedostatečných úvah o dopadech rozhodnutí není uzavřeno. Výslech manželky stěžovatele, stejně jako případný výslech jejich nezletilého syna, nepochybně mohou vést k ozřejmění okolností, které jsou rozhodné pro řádné posouzení nejlepších zájmů nezletilých dětí. Bylo proto namístě, aby žalovaný výslech manželky

pokračování

stěžovatele provedl a aby zvažil i případný výslech jejich nezletilého syna. Není vyloučeno, že v návaznosti na tyto výsledky vyvstane potřeba získat další podklady pro individualizované vymezení nejlepších zájmů nezletilých dětí stěžovatele.

[51] Nejvyšší správní soud v návaznosti na argumentaci krajského soudu, který poukázal na dvě judikaturní linie týkající se prokazování nejlepšího zájmu dítěte, závěrem dodává, že při řešení posuzované věci nezjistil ve své judikatuře rozpor. Právní názor vyslovený v rozsudku NSS č. j. 1 Azs 260/2020-27 se týkal situace, kdy příslušné řízení patřilo do čtvrté kategorie řízení (viz výše odst. [40] tohoto rozsudku). V posuzované věci jde ale o řízení, které je zařazeno do třetí kategorie řízení, a tudíž východiskem právního posouzení byl právní názor vyslovený především v rozsudku NSS č. j. 5 Azs 33/2022-29 (viz výše odst. [39] tohoto rozsudku).

[52] Zbylými námitkami, které směřovaly do vlastního posouzení přiměřenosti zásahu do základního práva stěžovatele na respektování jeho soukromého a rodinného života zaručeného v čl. 8 Úmluvy, se Nejvyšší správní soud nezabýval. Bylo by to předčasné s ohledem na zjištěnou vadu správního řízení spočívající v neúplném zjištění skutkového stavu, pro kterou měl rozhodnutí žalovaného zrušit již krajský soud. Je nepochybné, že stěžovatel se dopustil závažné trestné činnosti, která plně opodstatňuje veřejný zájem na tom, aby pozbyl trvalý pobyt na území České republiky. I v takovém případě je však nezbytné, aby rozhodnutí žalovaného skutečně zohledňovalo veškeré s ním spojené dopady, což je zvláště významné u nezletilých dětí stěžovatele, pro jejichž další život má přítomnost jejich otce v mnoha směrech zásadní význam. Tyto dopady musí být v rozhodnutí žalovaného náležitě vyjádřeny. Úvahu o přiměřenosti zásahu, existuje-li v řízení možnost získat relevantní informace, nelze založit na stručném východisku, že nejlepším zájmem dítěte je vyrůstat s oběma rodiči.

VI.c Ostatní námitky

[53] K námitce, že žalovaný měl nezletilé děti stěžovatele pojmout za účastníky správního řízení, postačí připomenout výše uvedený závěr, že rozhodnutím žalovaného byla dotčena jejich práva. V dalším řízení tak s nimi žalovaný bude muset jednat jako s účastníky řízení.

[54] Poslední námitka směřovala vůči tomu, že žalovaný ani krajský soud se v rozporu se směrnicí 2003/109/ES a příslušnou judikaturou nezabývali tím, zda stěžovatel i do budoucna představuje nebezpečí pro veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost. Tuto námitku ale stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl, protože je podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004-49, č. 419/2004 Sb. NSS).

VII. Závěr a náklady řízení

[55] Protože kasační stížnost byla důvodná, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zároveň zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť již v řízení před krajským soudem byl důvod pro tento postup. Žalovaný bude v dalším řízení

vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

[56] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. platí, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu i rozhodnutí žalovaného, rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu. Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008-98).

[57] Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., který se v řízení o kasační stížnosti uplatní na základě § 120 s. ř. s., má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

[58] Procesně úspěšný stěžovatel zaplatil v řízení před krajským soudem soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3 000 Kč [položka 18 odst. 2 písm. a) přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů] a v řízení před Nejvyšším správním soudem soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč (položka 19 přílohy k zákonu o soudních poplatcích). V řízení před krajským soudem stěžovatel zaplatil poplatek za každý ze dvou návrhů na přiznání odkladného účinku ve výši 1 000 Kč (položka 20 přílohy k zákonu o soudních poplatcích). První návrh byl zamítnut, druhému bylo vyhověno. V řízení před Nejvyšším správním soudem zaplatil rovněž poplatek ve výši 1 000 Kč za návrh na přiznání odkladného účinku, kterému bylo vyhověno. Stěžovateli tak náleží náhrada za zaplacené soudní poplatky ve výši celkem 10 000 Kč. Náhrada mu nenáleží za soudní poplatek, který zaplatil za neúspěšný návrh na přiznání odkladného účinku v řízení před krajským soudem.

[59] Stěžovatel byl v řízeních před krajským soudem i Nejvyšším správním soudem zastoupen advokátem. Pro určení náhrady nákladů řízení se použije vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Vyhláškou č. 258/2024 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2025, tedy v průběhu řízení před krajským soudem, byl advokátní tarif změněn. Podle čl. II této vyhlášky přísluší advokátovi za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí její účinnosti odměna podle advokátního tarifu, ve znění účinném přede dnem nabytí její účinnosti.

[60] Ze spisového materiálu vyplývá, že v řízení před krajským soudem učinil zástupce stěžovatele v roce 2024 následující úkony právní služby: převzetí a příprava právního zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu], sepsání a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a návrh na přiznání odkladného účinku [§ 11 odst. 3 ve spojení s § 11 odst. 2 písm. a) advokátního tarifu, neboť návrh na přiznání odkladného účinku je svou povahou a účelem nejbližší návrhu na předběžné opatření podanému po zahájení řízení; za tento úkon náleží mimosmluvní odměna ve výši jedná poloviny]. Za tyto úkony právní služby náleží stěžovateli náhrada mimosmluvní odměny ve výši 2,5 x 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024], která se zvyšuje o náhradu hotových výdajů ve výši 3 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024). Celkem tedy jde o částku 8 650 Kč.

pokračování

[61] V roce 2025 učinil zástupce stěžovatele jeden úkon právní služby v řízení před krajským soudem, a to účast na jednání [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. V řízení před Nejvyšším správním soudem učinil dvě písemná podání: kasační stížnost [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti [§ 11 odst. 3 ve spojení s § 11 odst. 2 písm. a) advokátního tarifu; za tento úkon náleží mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny]. Za tyto úkony právní služby náleží stěžovateli náhrada mimosmluvní odměny ve výši 2,5 x 4 620 Kč (§ 9 odst. 5 ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025), která se zvyšuje o náhradu hotových výdajů ve výši 3 x 450 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025). Náhradu nákladů řízení před krajským soudem, které stěžovateli vznikly v roce 2025, tak tvoří částka 5 070 Kč, a náhradu nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem částka 7 830 Kč.

[62] Odměna advokáta a náhrada hotových výdajů před krajským soudem a Nejvyšším správním soudem, která činí celkem 21 550 Kč, se zvyšuje o daň o z přidané hodnoty ve výši 4 525,50 Kč. Zástupce stěžovatele je totiž společníkem obchodní společnosti AK Čechovský & Václavek, s.r.o., která je plátcem této daně (§ 57 odst. 2 s. ř. s.).

[63] Celkovou výši náhrady nákladů řízení před krajským soudem a Nejvyšším správním soudem, zahrnující odměnu advokáta a náhradu hotových výdajů, zvýšené o daň z přidané hodnoty, a zaplacené soudní poplatky tak představuje částka 36 075,50 Kč. Žalovaný je povinen ji zaplatit stěžovateli k rukám jeho zástupce do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. října 2025

JUDr. Radan Malík
předseda senátu